

Strategie życiowe studentów kierunku ratownictwo medyczne

Grzegorz Nowicki¹, Patryk Rzońca¹, Mariusz Goniewicz¹, Ewa Chemperek¹, Katarzyna Naylor¹, Jadwiga Woźniak¹, Grzegorz Witkowski², Maja Chrzanowska-Wąsik¹

¹ Zakład Kwalifikowanej Pomocy Medycznej z Pracownią Ratownictwa Medycznego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

² Studenckie Koło Naukowe przy Pracowni Ratownictwa Medycznego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Nowicki G, Rzońca P, Goniewicz M, Chemperek E, Naylor K, Woźniak J, Witkowski G, Chrzanowska-Wąsik M. Strategie życiowe studentów kierunku ratownictwo medyczne. Med. Og. Nauk Zdr. 2014; 20(1): 51–56.

Streszczenie

Wstęp. Migracja z terenów charakteryzujących się najwyższym poziomem bezrobocia, do takich zalicza się województwo lubelskie, dotknęła także młodych pracowników ochrony zdrowia w tym ratowników medycznych.

Cel pracy. Celem pracy była analiza deklaracji dotyczących strategii życiowych studentów kierunku ratownictwo medyczne Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Materiał i metoda. Badaniu z użyciem anonimowej ankiety poddano 129 studentów kierunku ratownictwo medyczne.

Wyniki badań. Dla prawie 65% ankietowanych studentów priorytetem życiowym jest szczęśliwe życie rodzinne. Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia jedna trzecia badanych zamierza kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia. Ponad 66% studentów odpowiedziało, że na rynku pracy lokalnym i krajowym znajdą pracę, ale będą jej długo szukać, natomiast ponad 61% odpowiedziało, że na rynku międzynarodowym znajdują pracę bez trudu. Ponad jedna trzecia studentów jest zainteresowana wyjazdem za granicę. Najpopularniejszym krajem emigracji wybieranym przez studentów okazała się Wielka Brytania (41,57%).

Wnioski. 1. Priorytetem życiowym dla większości ankietowanych studentów kierunku ratownictwo medyczne jest założenie rodziny. 2. Większość badanych studentów, po ukończeniu studiów pierwszego stopnia, zamierza kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia. 3. W opinii respondentów znalezienie pracy w wyuczonym zawodzie na rynku pracy lokalnym i krajowym zajmie im dużo czasu, natomiast za granicą znajdują ją bez trudu. 4. Władze regionalne i władze uczelni muszą uruchomić programy podnoszące atrakcyjność województwa lubelskiego, których celem będzie zatrzymanie corocznej fali wyjazdu najzdolniejszych młodych ludzi poza Lubelszczyznę.

Słowa kluczowe

studenci ratownictwa medycznego, emigracja zawodowa, praca zawodowa

WSTĘP

Współczesny świat charakteryzuje się istotnymi zmianami na rynku pracy, związanymi z takimi zjawiskami jak globalizacja, zmiany strukturalne istoty pracy, zastępowanie kwalifikacji przez kompetencje i rozwój karier bez granic. Jednym z procesów globalizacyjnych jest transnacjonalizacja rynków pracy determinująca tendencję do planowania i realizowania karier zawodowych, nie tylko w granicach gospodarek narodowych, ale także w kontekście międzynarodowym i międzykulturowym. Proces ten pociąga za sobą istotne zmiany w aktywności siły roboczej, mobilności zawodowej, w ścieżkach przejścia z rynku edukacyjnego do rynku pracy, w psychologicznym rozwoju tożsamości jednostki i definicji dorosłości [1].

Jak wynika ze statystyk opublikowanych w 2010 roku przez EUROSTAT, województwo lubelskie to jeden z najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej [2]. Bezrobocie nadal dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W I kwartale 2013 r. w województwie lubelskim odnotowano najwyższy udział osób w wieku 25–34 lata w ogólnej liczbie bezrobotnych (34,1%) [3]. Wpływ na obecną strukturę zatrudnienia w tym regionie mają nie tylko wyjazdy za granicę ludzi młodych

pragnących znaleźć dobrze płatną pracę, ale również pozytywnie oceniane przez inne regionalne rynki pracy dobrze wykwalifikowanej kadry. Młodzi ludzie z regionu lubelskiego najczęściej poszukują ofert pracy w województwie mazowieckim [4]. Migracja z terenów charakteryzujących się najwyższym poziomem bezrobocia, do takich zalicza się województwo lubelskie, dotknęła także pracowników ochrony zdrowia. Przyczyn zmiany miejsca zamieszkania należy upatrywać w trudnościach w znalezieniu satysfakcjonującej pracy oraz w niskich zarobkach. Lubelszczyzna to wśród wszystkich polskich województw region, z którego wyjeżdża najwięcej mieszkańców. Z danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny w Lublinie wynika, że w 2012 roku województwo lubelskie na stałe (wyjazd za granicę) opuściło 351 mieszkańców. Najwięcej osób wyemigrowało do Wielkiej Brytanii (31,9% ogółu emigrantów), następnie do Niemiec (16,8%) oraz do Włoch (7,9%). Wśród emigrantów przeważają osoby młode. Najwięcej osób wyjechało na stałe z województwa lubelskiego w wieku od 30 do 34 lat (16,2% ogółu emigrantów) i od 25 do 29 lat (15,2%) [4]. W odróżnieniu od dawnych trendów migracyjnych, obecnie ludzie młodzi wyjeżdżają za granicę nie dlatego, że nie są w stanie znaleźć pracy, lecz dlatego, że aspirują do pracy lepszej i lepiej płatnej [5, 6]. Wszystko to sprawia, iż wzrasta skłonność Polaków do poświęceń w celu znalezienia pracy lub zmiany obecnie wykonywanej na bardziej satysfakcjonującą, wyraża się to chęcią podnoszenia kwalifikacji oraz uczenia się nowego zawodu. W porównaniu z ubiegłymi latami w ostatnim okresie zdecydowanie

Adres do korespondencji: Grzegorz Nowicki, Zakład Kwalifikowanej Pomocy Medycznej z Pracownią Ratownictwa Medycznego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, 20-081 Lublin, ul. Staszica 4–6, tel. 81 448 68 30
e-mail: grzesiek_nowicki@interia.pl

Nadesłano: 20 sierpnia 2013 roku; Zaakceptowano do druku: 9 września 2013 roku

zwiększył się odsetek osób skłonnych dojeżdżać do pracy w innej miejscowości, pracować przez pewien czas bez wynagrodzenia oraz wyjechać do pracy za granicę [7].

Od 2000 r., w związku z reformą systemu ratownictwa medycznego w Polsce, zwiększyła się liczba szkół policealnych i wyższych (publicznych i niepublicznych) kształcących przyszłych ratowników medycznych. Obecnie jednak w niektórych regionach kraju obserwuje się nasycenie rynku pracy tą grupą zawodową, a nabierający tempa kryzys gospodarczy spowodował zwiększenie bezrobocia wśród ratowników medycznych i niespotykaną dotąd migrację zarobkową. Motywacją do podjęcia decyzji o emigracji zarobkowej dla większości respondentów są: wyższe zarobki, lepsze warunki pracy i perspektywy rozwoju. Wśród osób deklarujących chęć wyjazdu, połowa planowała wyjazd na 1 rok. Znamienne jest, że w niektórych opracowaniach studenci ratownictwa medycznego studiujący w trybie stacjonarnym nie biorą pod uwagę wyjazdu za granicę [8].

Zjawisko migracji młodych Polaków za granicę nie musi być odbierane pesymistycznie. Jak wynika z odczuć migrujących, wyjazd za granicę to przede wszystkim wielka życiowa i edukacyjna szansa, polegająca na zdobywaniu doświadczeń zawodowych, nauce języka, poznawaniu realiów sprzyjających aktywności i rozwojowi biznesu, to gromadzenie nowego typu kapitału kulturowego pomocnego w rozwiązywaniu niejednego życiowego problemu. Edukacja tego rodzaju jest zdobyczą bezcenną – pozwala nie tylko z większą ufnością patrzeć na własne możliwości, lecz również mieć wpływ na ożywienie gospodarki, zmiany mentalności, stylów życia czy uczestnictwa w zmianie społecznej [9].

CEL PRACY

Celem pracy była analiza deklarowanych strategii życiowych studentów kierunku ratownictwo medyczne Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, dotyczących przede wszystkim pracy i nauki po ukończeniu studiów licencjackich, oraz ustalenie, jakie jest zainteresowanie studentów wyjazdami za granicę w celu podjęcia pracy, a także poznanie głównych motywów emigracji.

MATERIAŁ I METODA

Badanie zostało przeprowadzone wśród studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia kierunku ratownictwo medyczne Uniwersytetu Medycznego w Lublinie w okresie od 1 października do 31 października 2012 roku. W badaniu wzięło udział 129 osób, w tym 33 kobiety (25,58%) i 96 mężczyzn (74,42%). Średnia wieku badanych wyniosła 20,78 lat, najmłodszy respondent miał 18 lat, najstarszy 32 lata. Spośród badanych 69 osób (53,49%) było na stałe zameldowanych w mieście, natomiast 60 osób (46,51%) na wsi. Po 44 (34,11%) badanych to studenci I i II roku, natomiast 41 (31,78%) osób to studenci III roku. W związku małżeńskim były tylko 3 osoby (3,10%).

W badaniach jako sposób uzyskiwania danych posłużono się metodą ilościową, wykorzystano technikę ankietową, zaś za narzędzie posłużył kwestionariusz ankiety audytoryjnej własnego autorstwa, który składał się z trzech części.

Pierwsza część ankiety dotyczyła oceny strategii życiowych studentów kierunku ratownictwo medyczne bezpośrednio po

ukończeniu studiów oraz w przyszłości. Ta część składała się z 4 pytań. Pierwsze pytanie wprowadzające dotyczyło celów życiowych studentów, następnie poproszono ankietowanych o zaznaczenie z podanej kafeterii, co zamierzają robić po ukończeniu studiów. Jeśli respondent zaznaczył odpowiedź, że zamierza kontynuować naukę na studiach II stopnia zostało postawione pytanie o motywy tego wyboru, natomiast jeśli ankietowany wybrał odpowiedź, że chce zacząć naukę na innym kierunku studiów, również zostało postawione pytanie o motywy tegoż wyboru i zaznaczenie z podanej kafeterii jednej odpowiedzi. Wszystkie pytania w tej części ankiety opatrzone były kategorią „inne”, gdzie badani mogli wpisać własną odpowiedź, jednak żaden z respondentów nie skorzystał z tej możliwości.

W drugiej części ankiety poproszono studentów o subiektywną ocenę możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie na lokalnym, krajowym i zagranicznym rynku pracy. Pierwsze pytanie odnosiło się do wiedzy, jaką dysponują badani na temat możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie, następnie poproszono respondentów o subiektywną ocenę szans na znalezienie pracy w wyuczonym zawodzie na rynku pracy lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Spośród możliwych odpowiedzi badani mogli zaznaczyć tylko jedną odpowiedź z przedstawionej im kafeterii, wybierali: *pracę znajduję bez trudu, nie znajduję pracy, pracę znajduję, ale będę jej długo szukał*.

Ostatnia część kwestionariusza ankiety dotyczyła planów migracyjnych studentów w celu znalezienia pracy. Pierwsze pytanie, zamknięte, dotyczyło zainteresowania wyjazdem za granicę po ukończeniu studiów. Następnie zostało postawione pytanie o motywy, o to, co skłoniłoby ich do wyjazdu za granicę; badani wybierali jedną odpowiedź z zaproponowanych. Dalej poproszono o wpisanie kraju, do którego chcieliby wyemigrować.

Na końcu ankiety umieszczono metryczkę, gdzie badani wpisywali swój status socjodemograficzny. W ocenie socjodemograficznej pod uwagę brano następujące dane: płeć (K lub M), miejsce stałego zameldowania (wieś lub miasto), stan cywilny (mężatka/zonaty, rozwiedziona/rozwiedziony, panna/kawaler) oraz rok studiów (I, II, III).

Zebrany materiał poddano analizie statystycznej. Bazę danych i analizy statystyczne przeprowadzono w oparciu o oprogramowanie STATISTICA v. 10 (StatSoft, Polska). Do oceny zależności pomiędzy badanymi cechami użyto testu niezależności χ^2 , a jako poziom istotności przyjęto $p < 0,05$.

WYNIKI BADAŃ

Ponad połowa respondentów na pytanie: „Na czym najbardziej zależy Ci w przyszłości?” odpowiedziała, że na założeniu rodziny (64,57%), blisko połowa studentów (48,06%) wskazała odpowiedź „na pracy, która mnie interesuje”, a 48 (37,20%) badanych wybrało odpowiedź, że w przyszłości najbardziej zależy im na „dobrze płatnej pracy”. Ponad jedna czwarta badanych (25,58%) przyznała, że zależy im na „dobrym wykształceniu”. Analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność pomiędzy rokiem studiów a chęcią zdobycia interesującej pracy w przyszłości. Studenci pierwszego i drugiego roku istotnie częściej niż trzeciego roku wskazywali zdobycie interesującej pracy jako najważniejszy cel po ukończeniu studiów ($p = 0,02$). Nie stwierdzono istotnych statystycznie zależności pomiędzy płcią i miejscem

Tabela 1. Plany na przyszłość bezpośrednio po ukończeniu studiów a płeć, miejsce zamieszkania i rok studiów

Badana zmienna		Płeć			Miejsce zamieszkania			Rok studiów					
		K	M	Razem	Wieś	Miasto	Razem	I	II	III	Razem		
Założenie rodziny	Tak	N	20	62	82	37	45	82	27	27	28	82	
		%	15,5	48,1	63,6	28,7	34,9	63,6	20,9	20,9	21,7	63,6	
	Nie	N	13	34	47	23	24	47	17	17	13	47	
		%	10,0	26,4	36,4	17,8	18,6	36,4	13,2	13,2	10,1	36,4	
Analiza statystyczna		Chi ² =0,167 df=1 p=0,682			Chi ² =0,174 df=1 p=0,675			Chi ² =0,579 df=2 p=0,748					
W przyszłości najbardziej zależy mi na	Dobre wykształcenie	Tak	N	6	27	33	20	13	33	14	9	10	33
		%	4,7	20,9	25,6	15,5	10,1	25,6	10,9	7,0	7,8	25,6	
	Nie	N	27	69	96	40	56	96	30	35	31	96	
		%	20,9	53,5	74,4	31,0	43,4	74,4	13,2	23,3	27,1	74,4	
	Analiza statystyczna		Chi ² =1,275 df=1 p=0,258			Chi ² =3,540 df=1 p=0,059			Chi ² =1,537 df=2 p=0,463				
	Dobrze płatna praca	Tak	N	12	36	48	23	25	48	15	13	20	48
		%	9,3	27,9	37,2	17,8	19,4	37,2	11,6	10,1	15,5	37,2	
	Nie	N	21	60	81	37	44	81	29	31	21	81	
%		16,3	46,5	62,8	28,7	34,1	62,8	22,5	24,0	16,3	62,8		
Analiza statystyczna		Chi ² =0,013 df=1 p=0,907			Chi ² =0,060 df=1 p=0,805			Chi ² =3,638 df=2 p=0,162					
Interesująca praca	Tak	N	18	44	62	25	37	62	22	27	13	62	
		%	14,0	34,1	48,1	19,4	28,7	48,1	17,1	20,9	10,1	48,1	
	Nie	N	15	52	67	35	32	67	22	17	29	67	
		%	11,6	40,3	51,9	27,1	24,8	51,9	17,1	13,2	21,7	51,9	
Analiza statystyczna		Chi ² =0,746 df=1 p=0,387			Chi ² =1,837 df=1 p=0,175			Chi ² =7,578 df=2 p=0,022					

zamieszkania a odpowiedziami respondentów na powyższe pytanie (tabela 1).

Jedna trzecia badanych studentów kierunku ratownictwo medyczne (33,87%), po ukończeniu studiów pierwszego stopnia zamierza kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia jednocześnie pracując, 22,48% studentów zamierza podjąć pracę, ale tylko w wyuczonym zawodzie, 20,15% chce rozpocząć naukę na innym kierunku studiów, a 7,75% chce, jak najszybciej rozpocząć pracę, ale niekoniecznie w wyuczonym zawodzie.

Osoby deklarujące chęć nauki na studiach drugiego stopnia, jako powód takiego wyboru najczęściej wskazywały: zdobycie tytułu magistra ułatwi im znalezienie pracy (64,58%), brak możliwości znalezienia pracy (22,92%), chęć kontynuowania kształcenia na studiach doktoranckich (12,50%). Ankietowani, którzy w przyszłości zamierzają kontynuować naukę na innym kierunku studiów, jako najczęstszy powód takiego wyboru podawali: brak możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie (67,39%) oraz zwiększenie możliwości przyszłego zatrudnienia (23,91%). W ich opinii, posiadając dwa zawody jest się konkurencyjnym na rynku pracy.

Ponad trzy czwarte ankietowanych posiada wiedzę o szansach zdobycia zatrudnienia zgodnie z kierunkiem studiów. Ponad połowa respondentów (50,39%) interesowała się sytuacją na rynku pracy, a ponad jedna czwarta badanych (25,58%) odpowiedziała, że jest dobrze zorientowana.

Ankietowani zapytani o szanse znalezienia pracy zgodnej z wyuczonym zawodem na lokalnym i krajowym rynku pracy, najczęściej odpowiadali, że znajdują pracę, ale będą jej

długo szukać (rynek lokalny 60,63%; rynek krajowy 67,46%). Według ankietowanych, szanse znalezienia zatrudnienia na zagranicznym rynku pracy są duże. Ponad połowa studentów odpowiedziała, że za granicą znajdzie pracę bez trudu (61,18%).

Analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność pomiędzy opinią badanych na temat szans znalezienia pracy na rynku lokalnym a płcią oraz rokiem studiów. Mężczyźni istotnie częściej niż kobiety odpowiadali, że znajdują pracę, ale będą jej długo szukać (p=0,02). Studenci pierwszego roku i drugiego roku istotnie częściej niż studenci trzeciego roku odpowiadali, że na rynku lokalnym znajdują pracę, ale będą jej długo szukać (p=0,03). Nie stwierdzono istotnych statystycznie zależności pomiędzy płcią respondentów, miejscem zamieszkania i rokiem studiów a opiniami dotyczącymi możliwości znalezienia pracy na rynku krajowym i międzynarodowym (tabela 2.).

Ponad jedna trzecia respondentów (36,51%) jest zainteresowana wyjazdem za granicę po ukończeniu studiów, ponad jedna piąta (21,43%) nie jest zainteresowana wyjazdem, a 42,06% jeszcze nie wie, czy chce wyjechać za granicę po ukończeniu studiów. Ponad jedna czwarta mężczyzn (28,57%) deklaruje chęć wyjazdu, natomiast tylko blisko jedna piąta kobiet (7,94%) chce wyjechać za granicę po ukończeniu studiów. Studenci pochodzący z miasta (21,43%) częściej deklarują chęć wyjazdu niż badani pochodzący ze wsi (15,08%). Studenci drugiego roku (15,1%) znacznie częściej niż badani studiujący na pierwszym (11,9%) i trzecim roku (9,5%) deklarują chęć wyjazdu za granicę po ukończeniu studiów. Analiza statystyczna nie wykazała istotnej staty-

Tabela 2. Opinie dotyczące możliwości znalezienia pracy po ukończeniu studiów a płeć, miejsce zamieszkania i rok studiów

Badana zmienna		Płeć			Miejsce zamieszkania			Rok studiów				
		K	M	Razem	Wieś	Miasto	Razem	I	II	III	Razem	
Rynek pracy lokalny	Znajdę bez trudu	N	2	10	12	6	6	12	6	5	1	12
		%	1,57	7,87	9,44	4,72	4,72	9,44	4,72	3,94	0,79	9,45
	Nie znajdę	N	16	22	18	18	20	38	7	12	19	38
		%	12,60	17,32	29,92	14,17	15,75	29,92	5,51	9,45	14,96	29,92
	Będę długo szukał	N	15	62	77	34	43	77	29	27	21	77
		%	11,81	48,82	60,63	26,77	33,86	60,63	22,83	21,26	16,54	60,63
Analiza statystyczna		Chi ² =7,370 df=2 p=0,025			Chi ² =0,206 df=2 p=0,902			Chi ² =10,700 df=4 p=0,030				
Rynek pracy krajowy	Znajdę bez trudu	N	8	27	35	17	18	35	13	13	9	35
		%	6,35	21,43	27,78	13,49	14,29	27,78	10,32	10,32	7,14	27,78
	Nie znajdę	N	3	3	6	3	3	6	2	2	2	6
		%	2,38	2,38	4,76	2,38	2,38	4,76	1,59	1,59	1,59	4,76
	Będę długo szukał	N	22	63	85	38	47	85	26	29	30	85
		%	17,46	50,00	67,46	30,16	37,30	67,46	20,63	23,02	23,81	67,46
Analiza statystyczna		Chi ² =1,964 df=2 p=0,374			Chi ² =0,189 df=2 p=0,909			Chi ² =1,098 df=4 p=0,894				
Rynek pracy międzynarodowy	Znajdę bez trudu	N	20	51	71	26	45	71	21	29	21	71
		%	17,24	43,94	61,18	22,41	38,79	61,18	18,10	25,0	18,10	61,18
	Nie znajdę	N	2	10	12	7	5	12	5	3	4	12
		%	1,72	8,62	10,34	6,03	4,31	10,34	4,31	2,59	3,45	10,34
	Będę długo szukał	N	7	26	33	18	15	33	10	11	12	33
		%	6,03	22,41	28,44	15,52	12,93	28,44	8,62	9,48	10,34	28,44
Analiza statystyczna		Chi ² =1,077 df=2 p=0,583			Chi ² =4,060 df=2 p=0,131			Chi ² =1,694 df=4 p=0,791				

Tabela 3. Opinie dotyczące chęci wyjazdu za granicę po ukończeniu studiów a płeć, miejsce zamieszkania i rok studiów

Badana zmienna		Płeć			Miejsce zamieszkania			Rok studiów				
		K	M	Razem	Wieś	Miasto	Razem	I	II	III	Razem	
Deklarowana chęć wyjazdu za granicę	Tak	N	10	36	46	19	27	46	15	19	12	46
		%	7,94	28,57	36,51	15,08	21,43	36,51	11,9	15,1	9,5	36,5
	Nie	N	8	19	27	14	13	27	10	8	9	27
		%	6,35	15,08	21,43	11,11	10,32	21,43	7,9	6,4	7,1	21,4
	Jeszcze nie wiem	N	14	39	53	26	27	53	18	17	18	53
		%	11,11	30,95	42,06	20,63	21,43	42,06	14,3	13,5	14,3	42,1
Analiza statystyczna		Chi ² =0,609 df=2 p=0,737			Chi ² =0,943 df=2 p=0,624			Chi ² =1,530 df=4 p=0,821				
Kraj, do którego chcieliby wyjechać badani	Wielka Brytania	N	6	31	37	10	27	37	14	14	9	37
		%	6,74	34,83	41,57	11,24	30,33	41,57	15,73	15,73	10,11	41,57
	Niemcy	N	4	14	18	11	7	18	5	7	6	18
		%	4,49	15,73	20,23	12,36	7,87	20,23	5,62	7,87	6,74	20,23
	Kraje skandynawskie	N	3	10	13	8	5	13	3	4	6	13
		%	3,37	11,24	14,61	8,99	5,62	14,61	3,37	4,49	6,74	14,61
	USA	N	4	11	15	9	6	15	5	6	4	15
		%	4,49	12,36	16,85	10,11	6,74	16,85	5,62	6,74	4,49	16,85
	Inne	N	2	4	6	3	3	6	2	1	3	6
		%	2,25	4,49	6,74	3,37	3,37	6,74	2,25	1,12	3,37	6,74
	Analiza statystyczna		Chi ² =1,377 df=4 p=0,848			Chi ² =9,500 df=4 p=0,049			Chi ² =3,947 df=8 p=0,861			

stycznie zależności pomiędzy chęcią wyjazdu za granicę a płcią, miejscem zamieszkania i rokiem studiów (tabela 3).

Respondenci, którzy zadeklarowali chęć wyjazdu za granicę, najczęściej wskazują Wielką Brytanię (41,57%) jako miejsce, w którym chcieliby pracować po ukończeniu studiów. Analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność między miejscem zamieszkania a krajem, w którym studenci chcieliby podjąć pracę po ukończeniu studiów. Studenci mieszkający w mieście istotnie częściej deklarują chęć wyjazdu do Wielkiej Brytanii niż badani mieszkający na wsi. Ponadto osoby mieszkające na wsi istotnie częściej zgłaszają chęć wyjazdu do Niemiec w celu podjęcia pracy po studiach niż mieszkańcy miasta ($p=0,04$) (tabela 3).

Studenci deklarujący chęć wyjazdu za granicę zapytani, co skłoniłoby ich do wyjazdu, najczęściej odpowiadali, że możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych (33,33%), zagwarantowane zatrudnienie za granicą (18,67%) oraz lepsze zarobki i możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego (13,33%).

DYSKUSJA

Współcześni młodzi ludzie taką samą wagę przywiązują do życia rodzinnego, jak do prestiżu i komfortu zawodowego oraz dobrych zarobków. Studia są dla nich „długoterminową lokatą progresywną o zmiennej stopie zwrotu”. Najlepszą inwestycją są studia wyższe, magisterskie [10]. Z badań przeprowadzonych przez Wdowicz M. i wsp. wśród 309 studentów kierunku pielęgniarstwo wynika, że 86,41% respondentów chciało kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia, jako powód swojej decyzji badani studenci najczęściej podawali chęć dalszego kształcenia oraz byli przekonani, że uzyskanie tytułu magistra pielęgniarstwa pozwoli im znaleźć lepszą pracę. Spośród badanych pielęgniarek, tylko cztery osoby zamierzały połączyć swój zawód, natomiast 16,83% badanych zamierzało połączyć swój zawód z innym zajęciem [11]. Wyniki badań własnych wskazują, że jedna trzecia studentów kierunku ratownictwo medyczne po uzyskaniu dyplomu zamierza kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia, ponad 20% zamierza podjąć pracę w wyuczonym zawodzie, natomiast tyle samo chciałoby rozpocząć naukę na innym kierunku studiów. W opinii ankietowanych, powodem, dla którego zamierzają kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia, jest przede wszystkim przekonanie, że posiadając tytuł magistra mają większą szansę znalezienia atrakcyjniejszej i lepiej płatnej pracy oraz przeświadczenie o brak możliwości znalezienia pracy w wyuczonym zawodzie po ukończeniu studiów licencjackich. Osoby, które chciałyby rozpocząć naukę na innym kierunku, jako powód takiej decyzji najczęściej podają brak możliwości znalezienia pracy w zawodzie ratownik medyczny, nadto, w przekonaniu badanych, posiadanie dwóch zawodów sprawi, że będą *konkurencyjni* na rynku pracy. Z badań Czapińskiego i wsp. wynika, że osoby, które ukończyły studia magisterskie, w ciągu całej kariery zawodowej osiągają zarobki niemal o 60% wyższe od rówieśników ze stopniem licencjata. Ta bardzo duża różnica wynika z tego, że magisterium nadal traktowane jest jako warunek konieczny przy rekrutacji na stanowiska kierownicze lub wyższego szczebla [10].

Pierwsze stałe zatrudnienie uruchamia proces adaptacji do pracy – pracy w konkretnej organizacji, a zarazem pracy w ogóle. Jednocześnie moment ten jest bardzo istotnym

etapem socjalizacji zawodowej. Trwa on przez lata i uwarunkowany jest przez środowisko rodzinne, szkolne, kształcenie zawodowe, praktyki, staż oraz wczesne doświadczenia zawodowe, takie jak praca sezonowa czy dorywcza [12, 13, 14]. Adaptacja do pracy zawodowej jest elementem szerszych zjawisk. Ze strony organizacji – stanowi ona element motywowania i zaangażowania w pracę oraz budowania lojalności i poczucia zakorzenienia w organizacji u nowego pracownika [15]. Z punktu widzenia młodego człowieka – jest znaczącym krokiem w odnajdywaniu swojego miejsca w świecie i ważnym „budulcem” poczucia tożsamości w dorosłym życiu [16]. Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad połowa respondentów interesowała się aktualną sytuacją na rynku pracy, a ponad jedna czwarta jest dobrze zorientowana w tej tematyce. Badani studenci odpowiedzieli, że będą mieli trudności ze znalezieniem zatrudnienia na lokalnym i krajowym rynku pracy, natomiast za granicą pracę znajdą bez trudu. Analiza statystyczna wykazała, że mężczyźni oraz studenci pierwszego i drugiego roku częściej wyrażali opinię, że na rynku lokalnym będą długo szukać pracy. Wdowicz i wsp. stwierdzili, że większość badanych studentów pielęgniarstwa nie obawia się trudności w znalezieniu pracy po ukończeniu studiów, natomiast 20,71% takie obawy wyraziło [11].

Migracja personelu medycznego dotyczy wszystkich krajów na świecie. Zjawisku migracji towarzyszy kryzys związany z brakiem personelu medycznego, zjawisko to w wielu krajach dodatkowo pogłębia się ze względu na dynamiczny wzrost potrzeb zdrowotnych starzejących się społeczeństw [17]. Niektóre bogate kraje Europy i innych części świata szukają na rynkach międzynarodowych rozwiązania swojego problemu kadr medycznych [18, 19]. Poszukiwania te dotyczą także Polski [20]. Jedną z najważniejszych przyczyn, dla których polski personel medyczny podejmuje pracę poza granicami kraju, są lepsze warunki finansowe [21, 22, 23]. Z badań własnych wynika, że ankietowani studenci dopiero na trzecim miejscu, jako powód emigracji, podali lepsze zarobki, natomiast jako powód wyjazdu na pierwszym miejscu uwzględnili możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych, następnie gwarantowane zatrudnienie. Studenci kierunku fizjoterapii i ratownictwa medycznego, badani przez Szczepańską i wsp., jako najważniejszy powód wyjazdu za granicę podali wyższe zarobki, a w dalszej kolejności: lepsze warunki pracy, lepsze perspektywy rozwoju i zdobywanie doświadczenia [8]. Podobne wyniki uzyskali Joško J. i wsp. badający opinię studentów kierunku lekarskiego [22].

Najpopularniejszym krajem emigracji zarobkowej w opinii badanych studentów jest Wielka Brytania. Wybór Wielkiej Brytanii jako miejsca emigracji wiąże się ze swobodą zatrudniania osób pochodzących z Polski, dobrym wynagrodzeniem, ale również popularnością języka angielskiego wśród studiującej młodzieży [20, 22].

Migracja personelu, mobilność ludności oraz globalizacja zasobów kadrowych stały się jednymi z charakterystycznych cech naszych czasów. W ostatnich latach, w dyskusjach publicznych, prowadzonych na różnego rodzaju spotkaniach, konferencjach, na łamach prasy fachowej oraz w mediach, porusza się problem zagrożeń dla polskiej opieki zdrowotnej związanych z emigracją jej pracowników. W najbliższych latach może nastąpić wzrost poziomu tego zjawiska, co wynika z faktu łatwiejszej nostryfikacji dyplomów oraz większej znajomości języka angielskiego wśród studentów uczelni wyższych.

WNIOSKI

1. Priorytetem życiowym dla większości ankietowanych studentów kierunku ratownictwo medyczne jest założenie rodziny.
2. Większość badanych studentów po ukończeniu studiów pierwszego stopnia zamierza kontynuować naukę na studiach drugiego stopnia, w tym jedna trzecia jednocześnie pracując.
3. W opinii respondentów, znalezienie pracy w wyuczonym zawodzie na rynku pracy lokalnym i krajowym zajmie im dużo czasu, natomiast za granicą znajdą ją bez trudu. Jedna trzecia studentów jest zainteresowana wyjazdem za granicę po zakończeniu studiów.
4. Władze regionalne i władze uczelni muszą uruchomić programy podnoszące atrakcyjność województwa lubelskiego, których celem będzie zatrzymanie corocznej fali wyjazdu najzdolniejszych młodych ludzi poza Lubelszczyznę.

PIŚMIENICTWO

1. Bańka A. Psychologiczne doradztwo karier. Stowarzyszenie Psychologia i Architektura, Poznań 2006, 4.
2. Eurostat Statistical Books, Europe in figures, Eurostat yearbook 2010, 613–622; Regional GDP per inhabitant in 2008, Eurostat newsrelease 28/2.11, 2.
3. Główny Urząd Statystyczny: Bezrobocie rejestrowane w I kwartale 2013 r. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PW_bezrobocie_rejestrowane_1kw_2013.pdf (dostęp: 20.08.2013).
4. Urząd Statystyczny w Lublinie: Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubelskim w 2012 r. http://www.stat.gov.pl/lublin/69_749_PLK_HTML.htm (dostęp: 20.08.2013).
5. Grabowska-Lusińska I, Okólski M. Emigracja ostatnia? Scholar, Warszawa 2009, 41.
6. Kaczmarczyk P. Poakcesyjne migracje Polaków – próba bilansu. Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny 2010; 4: 5–36.
7. CBOS: Mobilność i elastyczność zawodowa Polaków. http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_011_13.PDF (dostęp: 20.08.2013).
8. Szczepańska B, Szady-Grad M, Klawe J, Kołodziejaska K, Złotowska A. Plany zawodowe studentów fizjoterapii i ratownictwa medycznego Collegium Medicum w Bydgoszczy. Probl Hig Epidemiol. 2010; 91(4): 704–707.
9. Weinar A. Reemigranci jako aktorzy zmiany społecznej. W: Iglicka K. (red.) Migracje powrotne Polaków. Powroty sukcesu czy rozczarowania? ISP, Warszawa 2002, 9–78.
10. Czapiński J, Panek T. (red.) Diagnostyka społeczna 2009. Warunki i jakość życia Polaków, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2009, 92.
11. Wdowicz M, Charzyńska-Gula M. Plany zawodowe studentów pielęgniarstwa. Pielęgniarstwa XXI wieku 2010; 3–4(32–33): 17–20.
12. Hornowska E, Paluchowski WJ. Rozwój zawodowy – podstawowe założenia. W: Witkowski S. (red.) Sukces w zarządzaniu. Problemy organizacyjno-zarządcze i psychospołeczne. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2001; nr 900, 44.
13. Czarnecki K. Psychologia zawodowego rozwoju człowieka. Impuls. Kraków 1998, 38.
14. Prawda M. Cykl życia jednostki a wartość pracy. Ossolineum, Wydawnictwo PAN, Instytut Filozofii i Socjologii. Wrocław 1987.
15. Feldman DC, Ng TWH. 2007 Careers: mobility, embeddedness, and success. Journal of Management 2007; 33(3): 350–377.
16. Rostowski J. Rola statusu tożsamości osobowej w procesie wyboru zawodu. W: Skłodowski H. (red.) Psychologiczna problematyka doradztwa zawodowego. tom 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999. http://whqlibdoc.who.int/hq/2003/WHO_EIP_OSD_2003.3.pdf (dostęp: 15.08.2013)
17. Buchan J. Migration of health workers in Europe: policy problem or policy solution? W: Dubois CA, McKee M, Nolte E, (red.). Human resources for health in Europe. Glasgow: Open University Press; 2006. p. 41–63.
18. Buchan J. Human resources in national health systems in Europe – key issues. May 2004.
19. WHO Regional Office for Europe: Case studies on migration of health professionals. September 2005, <http://www.euro.who.int/en/home> (dostęp: 25.08.2013).
20. Wyrozębska A, Matysiak A, Tatar T. Emigracja polskich pracowników ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Brytanii. Zdr Pub. 2009; 119(2): 171–174.
21. Nosowska K, Goryński P. Migracje personelu medycznego do pracy za granicą w okresie pierwszego roku po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Probl Hig Epidemiol. 2006; 87(1): 55–60.
22. Joško J, Kostkiewicz M, Mazurek Ł, Wojcieszek P. Ojczyzna czy obczyzna? – plany zawodowe studentów Śląskiej Akademii Medycznej. Probl Hig Epidemiol. 2007; 88(1): 20–23.
23. Wójcik G, Sienkiewicz Z, Wrońska I. Migracja zawodowa personelu pielęgniarskiego jako nowe wyzwania dla systemów ochrony zdrowia. Probl Piel. 2007; 2–3: 120–127.

Life strategies of paramedic students

Abstract

Introduction. Migration from areas characterized by high levels of unemployment, such as the Lublin Region, also affect young health professionals, including paramedics.

Objective. The objective of the study was analysis of declarations concerning the life strategies of students of the specialty of emergency medicine at the Medical University in Lublin.

Material and method. The study was conducted using an anonymous questionnaire, and covered 129 paramedic students.

Results. Nearly 65% of students reported that a happy family life was their life priority. After completion of first-degree studies, one third of respondents intended to continue their education by taking second-degree studies. More than 66% of students answered that they will find employment in the local and national labour markets; however, they will seek employment for a long time, while 61% of respondents mentioned that they will find employment on the international labour market without difficulties. More than one-third of the students were interested in seeking a job abroad. The most popular direction regarding emigration, chosen by the respondents, was the United Kingdom (41.57%).

Conclusions. 1) The majority of the emergency medicine students considered starting a family as their life priority. 2) The majority of students intended to continue education at second-degree studies. 3) According to the respondents, finding a job in their profession on the national local labour market will take them a long time; while abroad it will be possible without any difficulties. 4) Regional and university authorities should launch programmes for improving the attractiveness of the Lublin Region, aimed at stopping the annual wave of talented young people leaving Lublin.

Key words

students of emergency medicine, job emigration, occupational activity

